

Expositio magni prophete Abba tis Joachimi in Apocalipsim.

Opus illud celebre: Aurea: v3: ac pre
ceteris longe altice & profundior expositio in
Apocalipsim Joachims de statu uni
uersaliter publice christiane. Ideoq; ecclesie
carnali in p[ro]p[ri]o reformanda atq; in
p[ro]p[ri]a sui gratem intelligenda: tri
plici p[ro]p[ri]o in p[ro]p[ri]a flagello:
D[omi]ni om[n]is h[uius] m[un]di ad
E[cc]lesi[am] idem conu[er]sione
ta multis seculis seculis:
Sed impleti t[em]p[or]e in
state ad v[er]itatem
et p[ro]p[ri]ationem fidelium. Cuius diuino detecta
etq; referata in lucem p[ro]p[ri]o venit.

Cui adiecta sunt.

Eiusdem psalterii d[omi]ni ecc[lesi]e cordaz opus p[ro]p[ri]e diuini.
Lectura it[er]um plucida in Apocalipsim Reuerendi ma
g[ist]ri Philippi de Mantua Augustinane Ere
miticeq; familie Doctoris clarissimi.

Index quoq; sumartus pulchriora vniuersa desloras.
Cuius gratia & p[ro]p[ri]o.

F E

Reuerendissimi in Christo Dño, D. Egydio, Tituli sancti Mathei Presbytero Cardinali. Eiusdem deuotus filius frater Siluester Meuccius de Castilione Aretino (Augustinianæ familiae professor Lrenata) commendationem perpetuam.

Vum superioribus annis (functâ legatione Yspaniæ aliarumq; multarum prouinciarum) contigerit: vt tua Reuerendissima Dominatio per Venetias (vbi ab hoc Illustrissimo Senatu plurimum ac benemerito) venerata est (ad urbem rediret) visendi eam affectus desiderio: ad ipsam me contuli. Cui (vt valui) exhibita reuerentia: mox a me petiit sibi quædam afferri opuscula Abbatis Ioachim: quæ mei cura impressa au dierat. Quibus allatis, plectisq; aliquantisper: non parum delectata est. Sibiq; rem mirum in modum gratam me facturæ aliis (eiusdem auctoris operâ: & præ cæteris sup Apocalipfi) excudenda cura rem) hortata est. Quod quam animaduertentem (vtpote) qui Dominationi tuæ Reuerendissimæ rem gratam facere: die ac nocte studeo) me diuisidius q̄ primum egissem si Galchographi id præstitissent. Nunc vero (cum facultas opportuna euenerit) id ædi ac præclaro tuo sub nomine: armis tuæ in fronte munitum: tuæq; Reuerendissimæ Dñationi dicatum: in lucem prodire volui. Tum enim quia idem a me Dominatio tua Reuerendissima: deposcebat opus. Tum vt meam in te beniuolentiam amplius declararem. Tum vt honestius sic in publicum presens opus exiret: & cum nouitatis gratia: auctoritatem quoq; apud lectorem haberet. Tum etiam quoniam nemo profecto te alter mihi visus est dignior cui præclaræ hoc adiuicere tur opus. Nam (vt innumeras sapientis animi tui virtutes omitram) tu optimis bonarum disciplinarum studiis: ante omnes alios longe excellis. Tu non in humanis modis: vix & in diuinis: lumen euasisti præfulgidum. Quid dicam: quum non solum latinis litteris (quarum culmen egregie attigisti) verum & peregrinis non minus (vtpote) Hebræicis: Græcis: Caldæicis atq; Arabicis splendescere dicaris: ita vt non facile tui par: (nostra hac ætate) quis inueniatur? Tu quoq; sanctam veræ nostræ fidei religionem: puro seruas corde. Tu maximam in omnes pietatem: probatos mores: sumam aequitatem: iustitiam ac diuinam quædam animi clementiam semp præstas. Tu demum is es qui Platonici præcepti retinentissimus studiosos omnes diligis singulari atq; amplo patrociniis. Tum præcipueq; nostram hanc omnem Eremiticæ familiam (te præctore, te duce, in melius in dies reformari non dubitem. Addeq; hanc eundemmet Abbas Ioachim: & pijs celebret honoribus laudeq; augeat præ cæteris: ita vt in extrema mundi ætate, ordi

Exo. 4
Dei. 7.
De. 46

Col. 2.

Mat. 7
Luc. 1

Rimus sta
 tuf
 seculi claruit ab A
 braaz; cuius initia
 tio ab Adá: cui^o fi
 nis in xpo. **T** Se
 cundas status cla
 ruit a zacharia pie
 Joannis in quo lu
 cer dotu legis cbi
 mutuit: cuius ini
 tiatio ab Ozia rege Iuda: & prendet vsqz
 ad annu. 1260. **T** Tertius status h3 cla
 rescere a diebus nris: cuius initio a bea
 to Benedicto: accep urus sinez in psum
 tione seculi. Sane primo statui in sinez de
 ducit Ambrosius radix peti:gressus d ter
 ra Lethym. i. grecia. Secdo statui dabit il
 li radicu in plátatio Federici: cuius ger me
 vel brachia ex eo pdeuria prefecturarz fasti
 gia: vt in libro adach. legis: occupabunt.
Imposuerunt (inquit) singuli qbus post
 ducem mac donuz sult terra diuisa graui
 to in capitibus suis dyademata & multipli
 cata sunt mala in terra. Tertio vobaturus
 est suem: ppheta doces medacium Ante
 xps: ac si in cauda draconis: qui lz breui sit
 spatio tps regnatura: tñ supra q3 credi
 poterit vnuerfa vastabit. Unde Jobel añ
 faciem eius ignis vocas: & post eum solitu
 do deserit. **E**t Job. Terra de qua oriebatur
 panis in loco suo igne subuersa est: lz enim
 xps de synagoga ortus sit verus panis: &
 de Romana ecclesia per doctrinam semp
 emanet: tñ magnis auaritie sebrub^o estuat: &
 idcirco sibi caueat: ne eam eius dñs iam in

2. para
li. 26.

1. mac. 1

Ibide3

Isa. 9.

Ap. 12.

Dan. 8

Job. 2

Job. 28

Ps. 3

Job. 6.

Luc. 4

De. 46

prima tribulatione subuertat. Qui ingres
 si sunt Egyptum designant apostolos.
Qui electi sunt in deserto signant eos:
 quibus imposuit manus Paulus.
Qui de terra pmissionis bozzuz in ve
 cte portarut: prefigurant duos ordines futu
 ros testes: nec dubiu euagelice vitans. Eri
 tis mihi (inqt) testes in iudea: ierlm: &
 Samaria: & vsqz ad vltimuz terre. Signet
 iudea latinos: iudiciz ecclesiasticos: samar
 a grecos: vltimuz terre ppos ad dñz pueri: &
 dos. **C**ontra Moysen & Aaró Jancos & al.
 bies: ptra Paulu & Petru Simó magus
 & Elymas: ptra duos testes futuros: para
 róni & alij heretici insurgēt: quos duo coz
 nua bestie: sicut in Apoca. legis prefignat.
Tps filioz Jacob vel piarebaz figi at
 tps aploz. Tps iudicij. Tps martyz. Tps
 pphetaz. Tps plesoz. Tps filioz pphetaz.
 Tps eremitaz & virginu. Tps Josue:
 idolatriá extirpans. Tps ecclesie: quo Leo
 pp sicutus hereses psligauit. Tps sextu: in
 quo iudei sederūt secus flumina Babelo
 nis: pte dicit tps istud: in quo taz clerue q3
 ppls vndiqz fornicat a deo. Tps aut septi
 mus erit puerctiu3 ad xpm. **C**ñ & di. Re
 linquet sabbatismus ppls dei quo ad quie
 tē lib: reatis sm spūm & pueri. nez quoad
 fidei sacramētuz. **C**ñ Lucas. factū est cum
 baptizaret o: s ppls: qd nec du3 cōpletum
 fuit in ecclesia. Complebitur aut sub septi
 mo angelo: vt ait apostolus. **C**ñ in intrat e
 rit plenitudo gentium: tunc ois israel sal
 uus fiet: huic in carictis: e: pilli tui sicut gre
 ges capraz ascēdentuz de mōre. **S**alada:
 qui caput est Libani. i. yuzandā.

Josue. 3
Act. 19.

Act. 15

Apoc. 11
Act. 1.

1. Job. 3.
Act. 8
Act. 15.

Apoc. 11
Apoc. 15

Ec. 49
Josue. 1

ps. 1. 6.

Deb. 4

Luc. 3

Ro. 11.

1. Job. 6

1. **Eccl[esiastes]** legitur in libro ecclesiastes...
 2. **Job** legitur in libro job...
 3. **Psalms** legitur in libro psalmorum...
 4. **Proverbs** legitur in libro proverbia...

1. **Eccl[esiastes]** legitur in libro ecclesiastes...
 2. **Job** legitur in libro job...
 3. **Psalms** legitur in libro psalmorum...
 4. **Proverbs** legitur in libro proverbia...

1. **Eccl[esiastes]** legitur in libro ecclesiastes...
 2. **Job** legitur in libro job...
 3. **Psalms** legitur in libro psalmorum...
 4. **Proverbs** legitur in libro proverbia...

1. **Eccl[esiastes]** legitur in libro ecclesiastes...
 2. **Job** legitur in libro job...
 3. **Psalms** legitur in libro psalmorum...
 4. **Proverbs** legitur in libro proverbia...

1. **Eccl[esiastes]** legitur in libro ecclesiastes...
 2. **Job** legitur in libro job...
 3. **Psalms** legitur in libro psalmorum...
 4. **Proverbs** legitur in libro proverbia...

SYPER APOCALIPSIM.

Passim per tempora velamen littere sublatum est.

Mota paulum respicere
 ad moysen et ius
 tu cherubi tertij
 Reg. 8. et de illo
 di. Uidem^o nunc
 p speculū in enig
 mate. 1. cor. 13.
 Et de isto pones
 bat velamē in fa
 cie sua dū respice
 ret in eum dñe.
 2. ad cor. 3.

Tēpus ante le
 gez fuit obscur.
 Cū t legū. Te
 nebre erant sup
 faciem abyssi.
 Gene. 1.

Tēpus sub lege
 fuit utcumq; luci
 da; unde solē di
 da facta est fac
 es Moysi.
 Exo. 34.

Tēpus sub grā
 fuit in claritate:
 vñ facies xpi sol
 sit vt sol lucens
 in virtute sua.
 Ap. 1 Mat. 17

R. 5
R. 7
Regnauit moys ab Abraz
 vsq; ad moysen: et idcirco pec
 catum non imputabat quum
 lex nō esset: data vero lege pec
 catum reuixit quasi per man
 datum.

Scđm rōnem predictā adhuc manēt tenebre lfe: et enig
 mata figuraz in cordibus clericoy: que ex maiori parte re
 mouebunt; quū angelus in sexta parte libri de celo descēde
 rit et illuminauerit terrā glā prātis sue. Et itez in septima
 parte. Joānes vidit angelū stātem in sole: quē putamus He
 lys: in cuius aduētū scripturaz mysteria cōplebunt. Unde
 et sub sexto tpe angelus amictus nube iurauit q; in diebus
 septimi angeli quum tuba canere ceperit: diuine Pagine sa
 cramenta in expositioibus finientur.

Apo.
 18.
Ap. 19
Ap. 10
Ap. 11

ADAM.

2. para. 62. OZIA S.

CHRISTVS.

Quasi
 tuba ex
 alta vo
 ces sua

Figura tube litteram prenotat veteris testamētū: que i ncepit ab arto: sed dilatata est
 in predicatione apłoy: quoy in oēn e erram sonus exiuit. Modus voa quo tuba gros
 scere habuit: significat insertionem noui et veteris testamētū: in quo missus est Esay
 as: qui fuit altera vox dei de paradiso Adam re darguens de transgressione mandati.

Psal.
 124.
Sar. 3
Ap. 6.

Hic notentur septem signacula libri signati.

Joseph
 sigillū. 1.
 Esraym.
 Gen. 50

Moyses
 sigillū. 2.
 Aaron.
 Exo. 4.

Samuel
 sigillū. 3.
 David
 1. re. 16

Idelyas
 sigillū. 4.
 Idelyseus
 4. re. 2.

Esayas
 sigillū. 5.
 Ezechias

Ezechiel
 sigillū. 6.
 Daniel.

Edras
 sigillū. 7.
 Neemias
 2. Esd. 1

Ap. 6.
Apertio primi sigilli: Fuit in Indez.
Apertio secundi sigilli: In Roma.
Apertio tertij sigilli: In Grecia.
Apertio quarti sigilli: In Danbia.

Apertio quinti sigilli: In Theoronia.
Apertio sexti sigilli: In Soldano.
Apertio septimi sigilli: In Italia.

Ap. 7

Singuli horz accipiendi sunt cum successibus suis.

Herodes.

Herod.

Constantinus.

Eusebio.

Herodius primus.

Et dicitur vultus eius x. con-
nua quidam x. reges sui
feda rictus. 2. vultu pri-
co. muerit alius nodus
veni. Apo. 5. 7. 17.

Apo. 12.

Primum bellum
draconis fuit in
deop: sed pagani
no: tertium arri-
no: quatuor sar-
cenor: quatuor ale-
manor: sextum in
sarracenor: septi-
mum principum
lor: et hereticor:
Oratione loco
cauda draconis
erit pictus cu-
sp. mis a sequa-
cibus Antexpi.

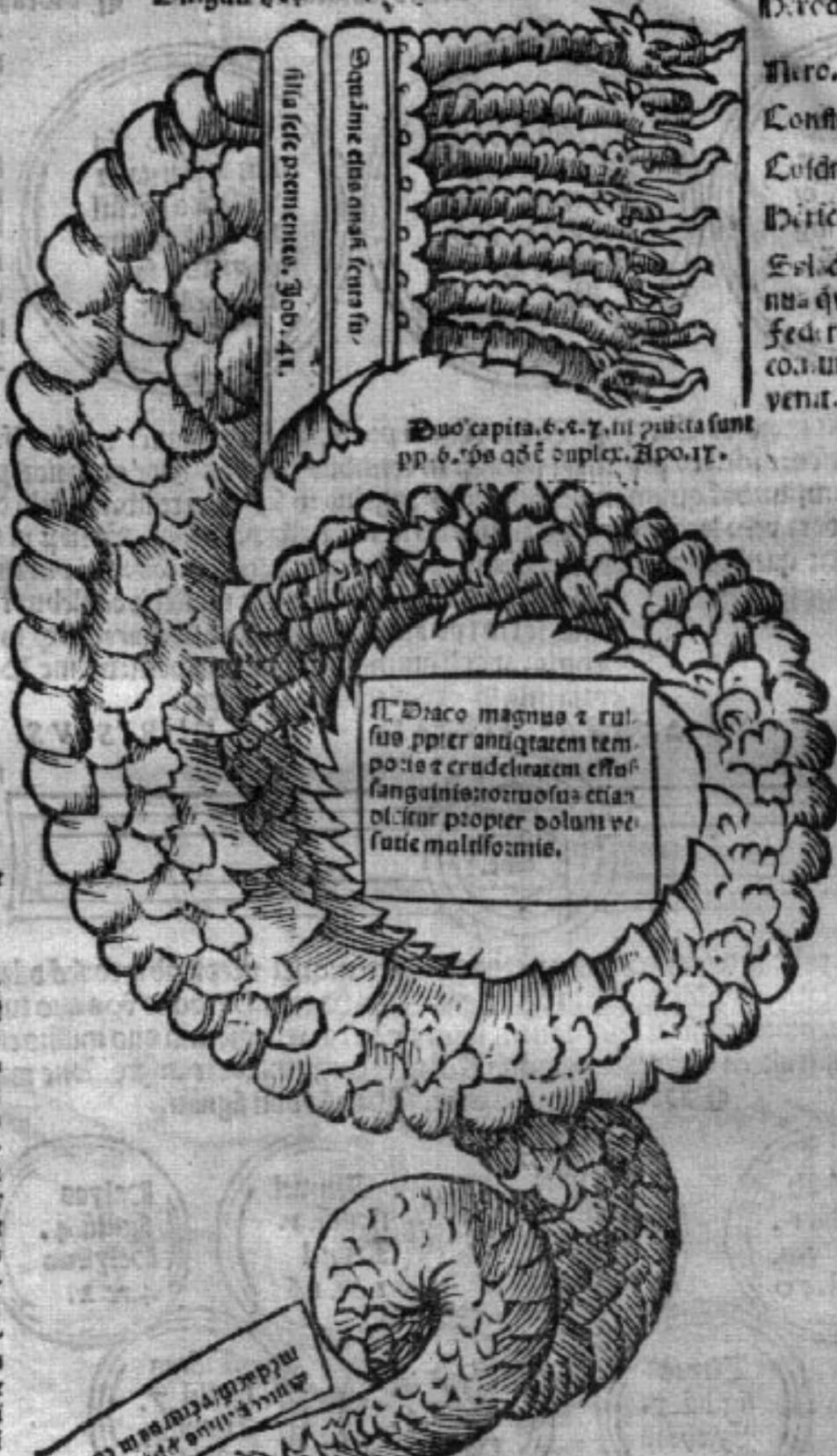
Apo. 12.

Quia cauda
draconis est rot-
tura: sic stellas ce-
li in tertia i tertia
parte sui ad eru-
ditos referendum
est ad terna et
carnal a deside-
ria prolapsuros.

Primum caput
draconis cepit ab he-
rode philato et plene
rauit vsq; ad Hero-
nem ipsi: ab eo vsq;
ad Constantinum arri-
um: ab ipso vsq; ad col-
droe regem plax: sub
quo primo maxime
tuo inuauit. 4. sub il-
lo vsq; ad herod. i. pri-
mum regem al. man. p.
5. ab ipso vsq; ad sa-
ladinum soldanum baby-
lonie. 6. ab eo vsq; ad
federicum primum. 7.
ab eo vsq; ad Ant-
ip: et successore sua.

Et notandum q. sub
septimo capite adus
pmissio ipse p. f. ubi
lo inicit: ut manna
mundi huius palca si
mul cu tritico solito
fortius p. t. ta mo-
ges sellis arideat:
mo labos quiescenti
bus indicatur.

Et scilicet illa esse
draconis capite alia
bestie de abyssu fide-
li o popul. salubris qd
illa cepit ab eo he-
rode q. psequutus est
xps illa a coldroe mo-
uete p. ubi ptra filios
ecclie virgin. hie: 13
n. sint media dyabo-
li hoies hu. uicmo-
di p. l. eto: et in cor-
p. na. v. i. tr. f. e. u. t.
xpi. Capite i. h. i. k. e.
qd isonnis referenda
sunt ad salum solda-
no: p. facta sarracena
vsq; ad ea t. p. p. se-
ctura. Abi oia regna
seculi: ad constantia sce-
pro xpi: ac si in pedi-
bus huius babyloni-
e p. t. e. n. t. Sane de-
et comua bestie: hoc
sexo tpe v. i. d. a. sunt
quod h. n. ad vulgus
getis simi. d. p. t. e. de-
hil inlo iudicio p. e-
rit e. p. p. s. mabome: et
all de terra disperdit.

illa fete p. t. e. n. t. e. Job. 41.

Quandam etiam anas f. e. n. t. a. s. i.

Duo capita. 6. e. 7. in p. i. t. a. s. u. n. t.
p. p. 6. t. p. s. q. d. e. d. n. p. l. e. x. Apo. 17.

Draco magnus et rui-
sus ppter antiquitatem tem-
poris et crudelitatem effo-
sanguinis: toruosus etian
dicitur propter solam ve-
sanie multiformis.

Draco f. i. l. i. u. s. p. p. i. u. s.
m. d. a. c. t. i. s. p. e. t. u. r. i. a. m. c. a. n. d. e.

Job
40.
Surgit candidus
quasi ceditus eius

Cincipit epistola prologalis vni Abbatis Joachis
 florentis omnium opusculorū suorū rā copiarorū
 q̄ copilandorū ab eo omninoq̄ iudicio ac
 examini Romane ecclesie presentandorū
 sub prohibitione mandatis suis fra-
 tribus: casu quo accidat eū e vita
 decedere anteq̄ huiusmodi
 opuscula ab ecclesia ap-
 probarentur.

In uersis q̄
 bus littere
 iste ostense
 fuerint: fra-
 ter Joachis
 dictus ab-
 bas de flo-
 re: eternam
 in dño salu-
 tem. Sicut

nibus cōprehensur: prout deus in
 spirauit & facultas affuit ingenij:
 ad consumationez perduxit: p̄ter
 alia que in paruis libellis: seu con-
 tra iudeos: seu contra catholice fi-
 dei aduersarios comprehendit: & si
 aliud duxerit in hoc corpore: posse
 datur ad edificationez fidelium xp̄i:
 & maxime monachorū: dare operā
 nō postpono: Quia uero pro an-
 gustia tempoz: non potui hucusq̄
 opuscula ipsa p̄ter librū concor-
 die apostolico arbitrio: presentare
 vt ab eo corrigerentur: si qua ibi
 q̄ non abnuo & si mihi conscius
 non sum occurrerint corrigenda: &
 incertus est homini numerus die-
 rum suorū. Si me contigerit prius
 egredi ex hac luce: q̄ ea possis: fm
 qd̄ accepti in mandatis: siq̄ de ea cō-
 ditione suscepti dictanda vt meus

ex litteris dñi pape quondā clemē-
 tis (que apud nos sunt) percipi pōt
 ex mandato dñi pape Lucij & dñi
 pape Urbani: uisus suz aliqua scri-
 ptitasse: & hucusq̄ & quod occurreret
 ad gloriā dei & utilitatem legentium
 scriptitare nō defitio: Deniq̄ librū
 cōcordie quinq̄ voluminibus in-
 cisus: expositionē apocalipsis octo
 partium titulis insignitā. Psalteri-
 um decem cordaz tribus volumi-

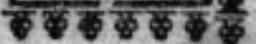
PETEVS

F E

PAVLVS

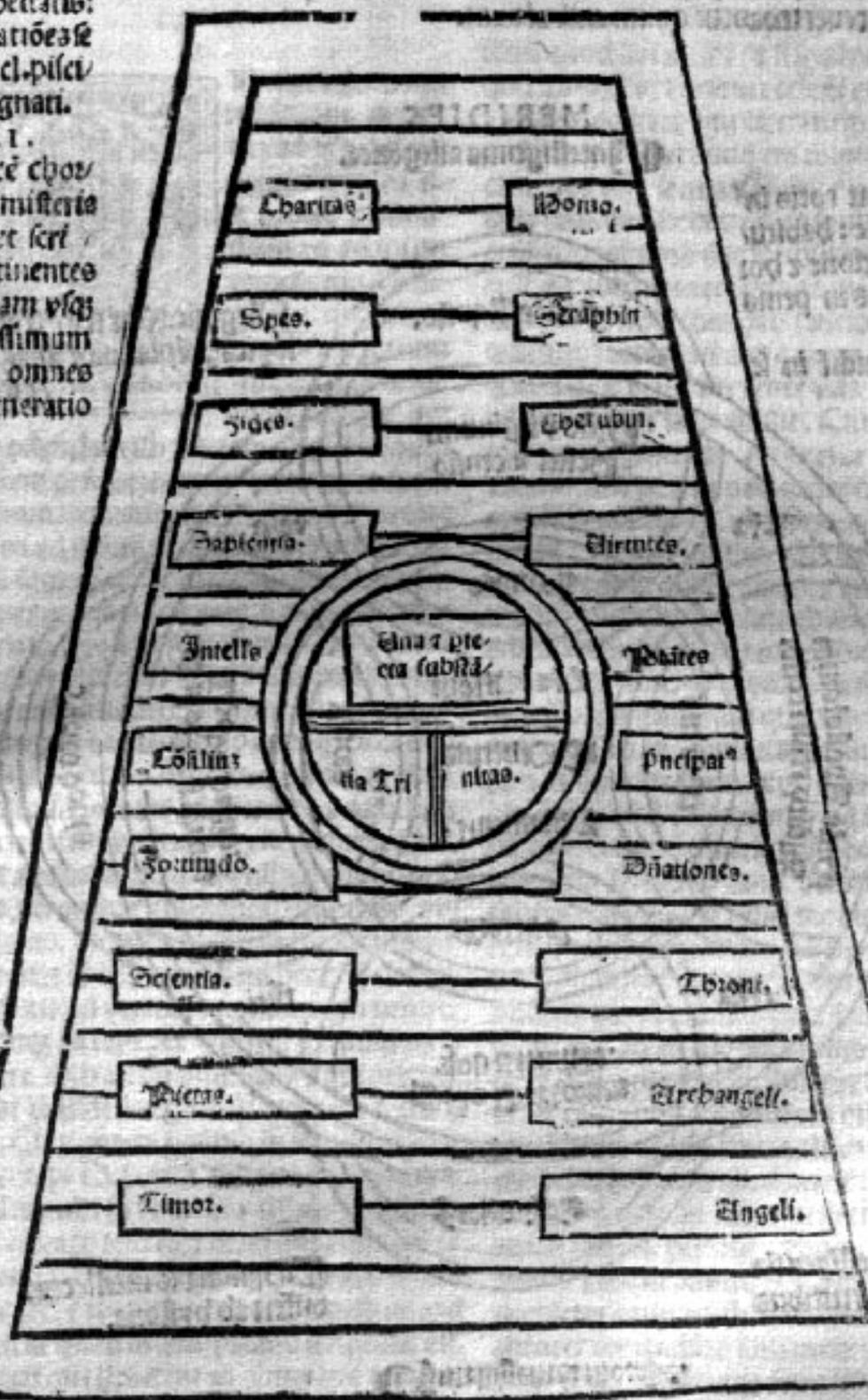
Forma psalterij decem chordarum.

Water.

In hac figura monstrantur tres quinq; ni psalmoz pp tres personas deitatis: & tres statioes seculi in .cl. psalibus designari.

Joan. 2. 1.

Decem chordas esse mysteria les docet scriptura ptinentes ab Abraam vsq; ad nouissimum electum omnes seculi generatio nes.

226

Adcirco primus cornu psalterij non est acutus sicut duo alia inferiora: quia pater manens in culmine matris: statio missus non legit: sed tris filius & spiritus sanctus ad nostras angustias missi sunt.

Nota quod hoc prelatus est omnibus ordinibus angelorum pro verbum patris humanam carnem assumens: ut gradum chordae decimum qui coram rui restauraret.

Moyse scriptum est legis decalogum. Exo. 34. Paulus vero de decem scripsit ecclesie verbis crucis. 1. cor. 1.

Prima chorda incipit a timore & ascendit usque ad altitudinem charitatis.

Spiritus sanctus.

5m.

Nota quod duo mittuntur ab uno filio. scilicet spiritus sanctus a patre & vnus mittitur a duobus: idem est spiritus. Unde in Symbolo. Qui a patre filioque procedit: quod si non recipiunt: dum non intelligunt illum: cecum imitantes: qui stans secus viam clamabat: Myrieleison. id est dñe miserere. Non enim in via veritatis que Christi est ambulat: sed secus aberrat. Confitentur inquit se nosse deum: factis autem negant.

Explicit Tabula in expositionem super Psalterium Decacor-
 dum per Abbatem Joachim illustratum. Venetijs in Cal-
 cographia Francisci Bindoni & Daphet Psalvii
 sociorum impressum. Expensis vero heredum
 q. d. Octaviani Scoti civis Dodonetie
 fis: ac sociorum. Anno salutis in-
 carnationis. M. D. xxvij.
 Die vero .xvij. mensis
 Aprilis.

Cautus est pontificis privilegio. S. D. N. Clementis divina
 providentia Pape. vij. Librum hunc non amplius impressum:
 quos dicti heredes. q. d. Octaviani Scoti imprimere &
 sua industria & ope in lucem venire fecerit. Nemo ali-
 us imprimere: aut imprimi facere. procuret: sub pe-
 nis & censuris: de quibus in dicto privile-
 gio late constat: quod quidem
 privilegium ad omnes gentes: po-
 pulos: & civitates: ubi
 christi nomen venerat
 locum habere vo-
 luit: ut in eo
 patet.

Registrum huius operis

Aa bb cc dd A B C D E F G H I K L M N O P Q R S
 T U V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM
 NN OO.

A dd DD Duerni. Ceteri alij quaterni

